Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruande avalik väljapanek

SELGITUSED JA VASTUVÄITED LOODE-EESTI MERETUULEPARGI KMH RAPORTILE

Mis on keskkonnamõju? Avades selle mõiste, saab alles hakata analüüsima ja järeldusi tegema, mis Kärdlas 08.03.2017.a. läbiviidud KMH raporti arutelul toimus ja kas arendaja kui ka eksperdid lähtusid sellest.
Keskkonnamõju on kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale. Keskkonnamõju peetakse oluliseks, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Esmamulje/hinnang KMH raportile, mida Kärdlas 08.03.2017.a. esitleti – väga ebaühtlase kvaliteediga ja kohati oluliste puudustega, kuna puudub süstemaatiline lähenemine püstitatud ülesandele. Tuuleveskite projekt on saanud väga suure avaliku tähelepanu osaliseks ja sellepärast on ilmselt ka tehtud järeluuringuid, mis jätab aga väga pealiskaudse ja kiirustava ”vigade paranduse” mulje. Suures osas põhineb kogu KMH raport vanematele, juba olemas olnud andmetele, mis on kogutud varasemate uuringute käigus, mis on ilmselt tehtud muude probleemide lahendamiseks/analüüsimiseks. Kas 10 aasta tagused uuringud on täna enam kehtivad ja vastavad käesoleval ajal tuugenite püstitamise kehtestatud nõuetele jääb raportis selgusetuks. Hinnanguliselt on selle 10 aasta jooksul, mil see protsess käinud on, tehtud väga minimaalselt pingutusi uute ja täiendavate andmete kogumiseks olulistelt aladelt ja nende analüüsimiseks. Hea mulje jätsid bioloogia ja põhjasetete geokeemia osad, kus oli tõesti asjale süsteemne lähenemine nii andmete kogumisel, analüüsil kui ka nende põhjal järelduste tegemisel.
Raportis puudub veeerikasutusluba, millele toetudes on analüüsitav KMH raport koostatud.

Mõned olulised tähelepanekud ja märkused esitatud KMH raportile:

1.**Rahvusvaheline osa.** KMH raportis puudub eriosa, mis viitab rahvusvahelistele lepetele/konventsioonidele ja kuidas on nendega dokumentidega arvestatud:

1.1. Eesti on liitunud AEWA leppega (Aafrika ja Euraasia rändveelindude kaitse kokkuleppega ja sellest tulenevalt ei saa ja ei tohi tuugeneid püstitada Apollo ja Vinkovi madalatele. Kas arendaja tahe on piisav rahvusvahelise kokkuleppe rikkumiseks??
1.2. Piiriülese keskkonnamõju hindamise ehk nn. Espoo konventsiooni KSH protokoll on Eesti Vabariigi jaoks jõustunud ja on täitmiseks kohustuslik.KMH raportis puudub viide, et sellega oleks arvestatud. On küll kirjavahetus, kuid KMH raportis puudub piiriülene mõju hindamise osa nagu seda ette näeb Espoo konventsioon, mille oleme ratifitseerinud ja mis sisaldab endas järgmisi seisukohti:

> 12. aprillil 2010 a. sai Eestist piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsiooni (Espoo konventsioon) keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) protokolli 17. osalisriik, mis tähendab KSH protokolli jõustumist 11. juulil 2010.a.
>
> Espoo konventsioon on riikidevaheline lepe, mis seab selle osalistele kohustuse hinnata teatud tegevuste keskkonnamõju planeerimise varajases staadiumis. Samuti seab see osalistele üldise kohustuse teavitada teisi osalisi ning nendega konsulteerida kõikide kavandatavate suuremate projektide osas, millel võib olla oluline negatiivne piiriülene mõju. KMH aruandes see osa puudus või ei olnud avaldatud. Enne selle peatüki lisamist ei saa ja tohi KMH aruannet kinnitada.
>
> Eesti taastuvenergia arengukava aastani 2010 sätestab:
>
> Tuuleenergia kasutamine võimaldab reeglina vähendada kasvuhoonegaaside ja teiste kahjulike heitmete emissioone. Elektrituulikute negatiivne mõju keskkonnale on seotud eelkõige nende võimaliku mõjuga lindudele ja nahkhiirtele, eriti nende paiknemisel rändeteedel
>
> Tuuleenergia seadmete mõju linnustikule on koha- ja liigispetsiifiline. Avameretuuleparke kavandatakse sageli madalikele, mis on väärtuslikud mereelustiku seisukohast. Nimetatud probleeme on võimalik leevendada detailse KMH protsessiga, kus hinnatakse liikide arvukust, elupaikade olulisust, tuuleparkide mõju ning minimeeritakse negatiivseid mõjusid elektrituulikute optimaalse paigutuse abil. Konfliktide ennetamiseks ja selleks, et vältida tuuleparkide rajamist rändealadele, on vaja koostada tuuleenergia teemaplaneeringud (mh merealade planeering). Eesmärgiks on vältida

tuuleparkide rajamist olulistele linnualadele, lindude rändeteedele ja teistele suure elurikkusega elupaikadele. Samuti tuleb tuuleenergia kasutamisel arvestada maastikulisi väärtusi, vältides tuuleparkide rajamist väärtuslikele maastikele.

Eesti taastuvenergia arengukavas kuni aastani 2010 ei osatud ilmselt siis veel ette näha ja hinnata, et tuugenite poolt tekitatav kahju ja selle mõju inimesele tervisele ja heaolule on oluline. Süvauuringud (just rahvusvahelised) kahju ulatusest inimese tervisele on tulnud peamiselt peale 2010.a. On riike, kus tuuleenergeetikat ei peeta enam taastuvenergeetikaks.
Kas oleme endalt küsinud, miks n. Jaapanis, Iisraelis ei ole mitte ühtegi tuugenit püstitatud, kuigi nendes riikides ei ole tuulest puudust!?
1.3.KMH raportis on sisuliselt jäänud hindamata, kas ja kuidas tuugenite tööstusala arendamisel on arvestatud Arheoloogiapärandi kaitse Euroopa konventsiooniga ja tööstusala alla jäävate muististega ja nende säilitamiasega?
1.4.KMH raportis ei ole kirjeldatud tuugenite tööstusala (k.a. elektrikaablite ja liinide) mõju Natura 2000 aladele;

2.**Riigi julgeolek**.Tähelepanuta ja kirjeldamata on KMH raportis jäänud riigi julgeolekupoliitilised aspektid ja ohud; kas ja kuidas tuugenid mõjutavad meie kaitseväe ja NATO ülesannete täitmist; mis juhtub siis, kui tööstusala hakkab kontrollima meile vaenuliku riigi kapital?; kirjeldatud paar rida ei ole aruanne.

3.**Tuugenite püstitamise sotsiaal-majanduslik jalajälg** inimesele/loodusele/keskkonnale on peaaegu täielikult hindamata. Püütud on küll hinnata keskonnamõju, kuid samavõrra ei saa ja tohi alahinnata majanduslikke aspekte ja nende (negatiivset) mõju nii suures kui ka kohalikus pildis; milline on see õigustus või kasu, mis muudab halvemaks ca 40000 eestimaalase igapäevase elukorralduse ja kultuuriruumi. Miks ei ole seda mõju hinnatud?

4.Tüdrodünaamilised ja klimaatilised tingimused:
Väga palju toetutakse raportis modelleerimise andmetele, mis puudutab olulisi füüsikalisi parameetreid nagu laine kõrgus, hoovuste suund ja kiirus, jääolud jne. Väga vähe on raportis aga tegelikke mõõtmisi planeeritavatel aladel. Olemasolevad mõõtmised katavad väga lühikest ajaperioodi (ainult suve) ja üldjuhul näitavad, et kasutatud mudelid alahindavad looduslikke protsesse. Sügis-talveperioodil, mis on hüdrodünaamiliselt kõige ekstreemsemad, mõõtmisi tehtud ei ole (vähemalt ei ole KMH raportis kirjeldatud). Samuti on näiteks hoovuste mõju hindamisel modelleeritud ainult ülemist, 3-meetri sügavust veekihti. See ei anna ettekujutust põhjahoovuste iseloomust, mis on väga olulised setete liikumise hindamiseks

merepõhjas ja seega ka pikemas ajalõikes tuuleparkide mõju hindamiseks merepõhja setete liikumisele, rannaprotsessidele ja põhjaelustikule.
Silma torkab ka see, et näiteks planeeritavate TP 2 ja TP 3 alad on väga puudulikult kaardistatud, nii sügavuste kui ka merepõhja setete kohapealt.

5. Rannaprotsessid
Intuitiivselt ja lauspropaganda mõjul võiks ehk isegi nõustuda KMH raportiga, et rannaprotsessidele need tuuleveskid suurt mõju ehk ei avalda (välja arvatud visuaalne reostus) kuna kaugus rannast 12 km on üsna suur aga reaalseid ja õigeid andmeid selle avalduse taga napib. Ei analüüsita, miks mujal püstitatakse tuugenid 25 - 40 km kaugusele rannast? Selle asemel sisaldab raport mõnevõrra küsitvaid üldistusi ja põhjendamata seisukohti, mis eksitavad:
Näiteks: ”*Tormitegevusest põhjustatud rannapurustused, liivade ärakanne, setete ränne ning rannaliivade kuhje on valdavalt looduslik nähtus*.” ja ”*Rannaprotsesside intensiivistumine viimastel aastakümnetel on tõenäoliselt seotud globaalsete kliimamuutustega*.” Millistel andmetel need väited põhinevad? Isegi kui teha mööndus Lehtma sadamale ja lugeda seda erandiks, ei tahaks uskuda, et see on ainuke selline negatiivne ilming piirkonnas. Raportis ei ole mõõdetud põhjahoovusi ega analüüsitud nende mõju liivade liikumisele näiteks Apollo madaliku ja Hiiumaa ja mandri randade vahel. Seega, seda mõju me ei tea ja hetkel hinnata ei saa. Paraku, nagu tavaliselt geoloogiliste protsesside puhul, võivad tulemused/mõjud ilmneda alles aastate või kümnete aastate pärast.
Rannamõjudest saab tuua näite sealtsamast lähedalasuvast Lehtma sadamast, mis asub sisuliselt Apollo madala kõrval ja on ehitatud intensiivse hoovuste alale. Igatahes, suures koguses liiva looduslikust ringlusest välja võtmine Lehtma sadamas on päris kindlasti mänginud olulist rolli Tõrvanina ranna kadumisel ja on püsivalt kogu Tareste Lahe läänekalda või Tahkuna poolsaare idakülje intensiivse erosiooni üks (peamisi) põhjusi. Kõik see kahju on ilmnenud aga alles ca 20 aasta jooksul. Kas oleme nüüd targemad ja ei korda tehtud vigu?

6.Jääolud: toodud statistilised andmed jää kontsentratsiooni ja paksuse kohta viimase ca 35 aasta lõikes näitavad suurt variatsiooni suhteliselt paksust kinnisjääst kavandatavate tuuleparkide alal kuni jäävabade talvedeni. KMH raport möönab, et sellel perioodil on mõõdetud paksemat jääd kui mudelid ennustavad. Seega, tuuleveskite eluiga arvestades, on jää potentsiaalselt kõige suurem ohutuse risk tuuleparkidele. Triiviva merejääga arvestamine on üks olulisemaid punkte ohutuse seisukohast igasuguste offshore- ja rannikukonstruktsioonide rajamisel n. polaararaladel.

Kuna sisuliselt planeeritakse maailma kõige põhjpoolsemat avamere tuuleparki suhteliselt mageda veega Läänemerre, peaks KMH raport kindlasti sisaldama selliste riskide **detailset analüüsi**.

7.Apollo madalik:
KMH raporti punktis 9.3. Linnustik, seisab kirjas nii: Tuulepargi alade asukohad – Leevendusmeetmena on linnustiku eksperdi ettepaneku alusel loobutud tuulepargi rajamisest Apollo madalikule.
Selgitus ja küsimus. Apollo madalik on täna suurim aulide kaitseala Balti meres nende rännuteel ja mis põhjusel ning põhjendusel on arendaja kavandanud nüüd ikkagi tuulepargi kaitseala ette edelasuunal Hiiumaa poolsesse külge ? Planeerides ja ehitades selliselt tuugenid lindude rändeteele on otseselt tegemist kuriteoga rändlindude vastu, kes laskudes madalikule peavad läbima töötavate tuugenite tööstusasuala. Apollo madalale ja selle lähedusse ei tohi kindlasti lubada tuugenite püstitamist ja tööstusala teket.

8.Tuugenite tööstusala kui terviku mõju kalastikule on kirjeldatud ja mõjusi on hinnatud vaid osaliselt; mõju kõikidele kalaliikidele ja nende kudealadele, mis asub TP alal, tuleb anda korrektselt, asjale süsteemselt lähenedes nii andmete kogumisel, analüüsil kui ka nende põhjal järelduste tegemisel.
Samasuguselt tuleb uuringud teostada loomastiku osas, sest esitaud raportis puudub osa, mis käsitleb TP mõju viiger- ja hallhüljestele;

9.Inimene. Raportis kirjeldatud paar rida on sisutud ja võib julgelt väita, et raportis on puudu see peatükk või osa, mis puudutab tuugenite otsest ja kaudset mõju inimese tervisele ja sellest tekkiv kahju. Ohtlikeim, mida tuugenid tekitavad, on kindlasti madalsageduslik infraheli ja seda ka KMH raport kinnitab.
Alusandmeteks on võetud 2,1 MW nimivõimsusega tuulegeneraatori poolt tekitatud heli ja seda on arvestatud 29 tuugeni tuuleturbiini infraheli mõõtmisel (vt. Lisa 8). Kas tulemus on ikka korrektne, kui meie tuuleparkidesse on kokku liidetud 160-200 tuugenit, millede nimivõimsus on aga kordades suurem jäädes vahemikku 4-7 MW. See ei ole enam looduslik foon vaid heli, mida me ei kuule, kuid mis saadab meid kõikjal ja kogu aeg, teadmata selle mõju elusorganismidele. Selles valdkonnas on tänaseks tehtud piisavalt rahvusvahelisel tasemel uuringuid, et tunnistada seda, et infraheli on ohtlik ja tervisele kahjulik ja elusorganismid ei talu püsivas infraheli väljas elamist.
Visualiseeringust.On küll kirjeldused, kuid raportis puudub õige ja õiglane hinnang mõjude kohta, kui tuugenite mõjuväljas olla 24/7 ööpäevas. Samuti ei ole korrektselt modelleeritud tuugenite suurust, kui nende kaugus kaldast on 12 km.

10.Varaline kahju.Raportis ei ole kirjeldatud võimalikke kahjusi riigi, omavalitsuse ja inimeste varale, mille otseseks põhjustajaks on püstitatud tuugenid ja kuidas toimub tööstuspargi kahjude hüvitamine; Hindamata on erinevate mere- ja maakaablite ja nende paigaldamise ning talumisega seonduvad mõjud maismaal ja meres, samuti ühendamine elektrivõrku ning sellega seonduvad ulatuslikud mõjud keskkonnale; õnnetusjuhtumite kirjeldus ja nende tagajärgede likvideerimine on kajastatud mahus, mis kindlasti ei rahulda avalikkust.Seda osa avalikul arutelul sisuliselt ei puudutatudki.

11.Oluline seaduserikkumine. KMH raporti arutelul osalejana jäi arusaamatuks, miks arendaja ja ministeerium korraldasid KMH raporti arutelu 08.03.2017.a. ja 09.03.2010.a. enne kui lõppes väljapaneku aeg 10.03.2017.a. Loodetavasti eeldab selline KeHJS seaduse rikkumine, et toimub ka tegelik ja KeHJS seadusest lähtuv KMH aruande sisuline arutelu, kus aruande esitlejad on arvestanud avalikul arutelul tõstatunud ja tehtud ettepanekutega. Seda ei saa ja tohi teha kiirustades ja inimeste initsiatiivi mahasurudes nagu seda tehti 08.03.2017.a. Kärdlas toimunud aruande kiirustatud, vaid 2 tunnisel arutelul.
Tegemist on otsese ja jämeda Arhusi konventsiooni olulisima põhimõtte rikkumisega, kus avalikkusel ei lastud lõpuni kaasa rääkida ja ettepanekuid teha ning saada vastused olulistele keskonnamõju puudutavatele küsimustele.

12.**Kogukonna nõusolek**. 4Energia ei saa viidata ka sellele asjaolule, et temal on õigustatud ootus tööstusala rajamiseks, sest Arendajal puudub täna kogukonna nõusolek. Meretuulepargi püstitamise vastu on antud üle 8000 allkirja. Kärdlas 08.03,2017.a. toimunud KMH raporti arutelul kinnitas arendaja esindaja (Siim Paist), et ilma kogukonna nõusolekuta tuugenite tööstusala TP1, TP2, TP3 ja TP4 Loode-Eesti rannikumerre Hiiumaa lähistele ei tule. Meest sõnast!

13.Lõppsõna. KMH raportit mitte arvestada kui KMH aruannet ja mitte seda sellisel kujul kinnitada. Koostada uus ja seadustega kooskõlas olev KMH aruanne ja saada sellele kogukonna heakskiit.
Enne kinnitamist peab KMH aruanne läbima rahvusvahelise auditi ja selle heakskiidu peavad andma ka erinevad rahvusvahelised keskonnaorganisatsioonid, kelle riikide mõjualas käesolev tuugenite tööstusala asub.

Igor Prigoda
/allkirjastatud digitaalselt/
Kärdla linna ja Pühalepa valla elanik
17.03.2017.a.